se. Vienoje jų aptiktas dalgelis, keletas ietigalių, peilis, sulankstyta vytinė antkaklė su kilpele ir kabliuku galuose bei keletas žalvarinių apkaliukų. Kitoje krūvelėje rastas dviašmenis kalavijas be skersinio, dalgelis, pentinis kirvis koto link ištęstais ašmenimis, du pentinai, dvi balno kilpos, žąslai, keletas pasaginių segių daugiakampėmis galvutėmis, apyrankė gyvuliniais galais bei keletas kitų dirbinių. Po pastarąja dirbinių grupe buvo aptikta sudegusių kauliukų. Duobės pakraščiais papilta stambių degėsių.

Kalvelės PR dalyje aptiktos dar trys tarsi kolektyvinių kapų duobės. Kol kas atidengta tik maža dalis, tačiau atrodo, kad ir radiniai, ir laidosena yra analogiški ištirtajai kapų duobei. Skirtumas čia tik tas, kad ši duobė yra gilesnė. Jos dugnas yra 1,2-1,35 m gylyje.

Remiantis radiniais, kapai datuojami X-XIII a. ir skiriami kuršiams.

Alfreda Striaukaitė

BARINĖS KAPINYNAS

Barinės kaimo kapinynas yra Panevėžio rajone, apie 5 km į P nuo Krekenavos, kairiajame Nevėžio krante, 300 m nuo upės. Laukas, kuriame yra kapinynas, buvo ariamas, tik šio amžiaus pradžioje apaugo pušelėmis, beržais. PR dalyje, kalvelėje, dar prieš Didįjį Tėvynės karą buvo pradėtas kasti smėlis. Kasimas buvo tęsiamas kolūkio, bet, aptikus daug žmonių kaulų, darbai nutraukti. Dabar karjere auga krūmokšniai, aukštesnės kapinyno vietos iškasinėtos bulviarūsiais. Kai mena vietiniai gyventojai, ariamame lauke vėjas išpustydavo žmonių ir žirgų kaulų, įvairių žalvarinių ir geležinių dirbinių. Kaulų ir dirbinių rasdavę ir kasdami bulviarūsius. Radiniai, kuriuos minėjo vietiniai gyventojai, neišliko.

1981 m. Panevėžio kraštotyros muziejus tyrė kapinyno P dalį, prie buvusio karjero V krašto ir nesuardytus plotelius tarp bulviarūsių. Čia buvo ištirta 297 m^2, be to, 28 m į R ir V nuo pagrindinio tyrinėto ploto ištirta dar 95 m^2. Atidengti 26 sudegintų ir 1 nedeginto žmogaus kapas bei 1 žirgo griaučiai.

Sudeginti mirusieji laidoti negiliose, ovaliose arba apskritose 60-70 cm skersmens duobutėse, 30-70 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Lieka priminti, kad viršutinio sluoksnio smėlis buvo nupustytas, ypač tyrinėto ploto PV dalyje. Kapai buvę 30-40 cm gylyje, apardyti ariant. Ant kapų Nr. 8 ir 25 buvo viršuje uždėtų akmenų.

Perdegę smulkūs kaulai, apdegę radiniai su pelenais bei anglimis buvo supilami į duobės dugną, o viršuje sudedamos papildomos įkapės - nedeginti papuošalai, buities ir darbo įrankiai. Ypač tai charakteringa kapams Nr. 22, 23, 24, 25, kurie buvo nesuardyti ir turtingesni įkapių.

Iš ištirtų kapų įkapių gausumu (jų priskaičiuota per 40) ir storu degėsių, anglių, perdegusių kauliukų sluoksniu (jis siekė iki 25 cm storio) išsiskyrė moters kapas Nr. 24. Tarp įkapių vyravo papuošalai: segės, žiedai, stiklo karoliai, o iš darbo įrankių buvo įdėti du smiltainio verpsteliai, geležinis peilis, žalvarinis miniatiūrinis peiliukas. Dauguma radinių ne tik apdegę, bet ir aplūžinėję, aptrupėję.

Kituose kapuose degėsių sluoksnis žymiai mažesnis ir įkapių mažiau. Visai be įkapių rasti 9 kapai, jų viršus buvo nuskleistas ariant.

Šalia sudegintų žmonių kapų aptikta daug molinių puodų šukių. Tyrinėtame plote jų surinkta per 80. Sprendžiant iš šukių, puodai buvę žiesti, mažai ornamentuoti, plačiais dug-

nais, nežymiai platėjančiu viršumi, gruboko darbo. Tik 2 šukės puoštos banguotos linijos ornamentu.

Tyrinėto ploto Š pakraštyje po velėna atidengta per 70 m^2 laužavietės. Laužavietėje, ypač jos centre, žemė buvo tamsi, prisotinta pelenų, degėsių, medžio anglių, smulkių ir didesnių gabaliukų, perdegusių kaulų trupinių, susilydžiusių geležies ir žalvario gurvuoliukų, dirbinių ir jų fragmentų. Laužavietės centre degėsių sluoksnis siekė iki 25 cm storio. Laužavietėje buvo rastas geležinis peilis, žalvarinis svarelis, plokštinė žalvarinė segė, galąstuvėlis ir kiti smulkesni radiniai. Po laužaviete smėlis buvo pilkas, peleningas, kietas. Ploto Š dalyje, kalvelėje, 80 cm gylyje, rasti apardyti žmogaus griaučiai, be įkapių. Pavienių žmonių kaulų buvo aptikta ir perkasose Nr. I ir II. Čia buvę kapai suardyti kasiojant bulviarūsius. Atrodo, čia būta XVII-XVIII a. kapų. Mirusieji laidoti giliau ir be įkapių.

Ploto Š dalyje, 7 m į R nuo laužavietės atidengti žirgo griaučiai. Išliko tik žirgo kaukolė, paguldyta ant šono, o kaktos srityje buvo gintarinis karolis. Netoli rasta geležinė žąslų grandis. Dalis griaučių galėjo būti nuardyta, kasant bulviarūsius, nes kaukolė aptikta ant bulviarūsio krašto. Kitose vietose rasta tik žirgo dantų. Žvangučių nuo žirgų kamanų rasta keliuose sudegintų žmonių kapuose ir laužavietėje.

Ištirtoje I Barinės kapinyno dalyje rasta per 180 radinių. Didžioji jų dalis - papuošalai: pasaginės ir plokštinės segės, žiedai, stiklo, gintaro karoliai, apyrankės. Reikia pažymėti, kad iš 23 rastų pasaginių segių 10 buvo miniatiūrinės aguoniniais ir cilindriniais galais. Iš darbo įrankių rasti 3 smiltainio verpsteliai, geležiniai peiliai, žalvariniai miniatiūrinis peiliukas, žalvariniai svareliai, skiltuvas, ge-

ležinės žirklutės (fragmentas), galąstuvėlis ir kt. Visai nerasta ginklų. Didžiuma dirbinių ir papuošalų ornamentuoti įkartėlių, taškučių, koncentrinių apskritimų, banguotų, lygiagrečių ar kampuotų linijų, saulutės ornamentais.

Dauguma stiklo karolių susilydę. Jie buvo padaryti iš gelsvo, žalsvo ir mėlyno stiklo, dalis puošta emale, bet ji stipriai apdegusi ir ištrupėjusi. Rasta ir neaiškios paskirties susilydžiusių metalinių dirbinių, kurie buvo puošti emale.

Sidabrinių dirbinių beveik nerasta, išskyrus 2-jų suvytų vielyčių fragmentą ir žirnio dydžio lydinuką, balkšvos spalvos, su sidabro priemaiša.

Laidosena ir kapų radiniai leidžia teigti, kad ankstyviausi sudegintų žmonių ir žirgo kapai yra iš XI-XII a., o dauguma kapų yra XIII a. ir XIV a. pradžios. XI-XIV a. mirusieji buvo deginami kapinyno pakraštyje. XVII-XVIII a. čia vėl laidota.

Rasti 2 titnaginiai strėlių antgaliai ir kelios skeltės rodo, kad akmens amžiuje šioje vietoje galėjo būti gyvenvietė.